

Kartlegging av naturkvaliteter og verneverdi for supplerende vern i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus fylke

Miljøfaglig
Utredning

Rapport MU2026-26

RAPPORT 2026-26

Utførende institusjon: Miljøfaglig Utredning AS Biofokus	Prosjektansvarlig: Kamilla Svingen
	Prosjektmedarbeider(e): Miljøfaglig Utredning AS Kamilla Svingen Biofokus Hilde Stokland Rui Helene Lind Jensen John Gunnar Brynjulvsrud Morgan Amundsen Terje Blindheim Kjell Magne Olsen
Oppdragsgiver: Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus	Kontaktperson hos oppdragsgiver: Maja Dineh Sørheim
Referanse: Svingen, K. Jensen, H. L. & Rui H. S. 2026. Kartlegging av naturkvaliteter og verneverdi for supplerende vern i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus fylke Miljøfaglig Utredning rapport 2026-26, 98 s.	
Referat: Miljøfaglig Utredning har i samarbeid med stiftelsen Biofokus gjort en kartlegging av 8 områder i et utvalg kommuner i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus i forbindelse med supplerende vern. Kartleggingen er utført på oppdrag for Statsforvalteren og har omfattet en kartlegging av områdene etter Miljødirektoratets instruks og basiskartlegging. I tillegg er det gjennomført artskartlegginger med særlig fokus på rødlistede og fremmede arter. Rapporten gir en oversikt over registreringene som er gjort for hvert område, samt en vurdering av forvaltningsrelevante problemstillinger og en konklusjon som oppsummerer verdiene i hvert område.	

FORORD

Miljøfaglig Utredning AS har gjennomført en naturtypekartlegging i 8 foreslåtte områder for supplerende vern i Oslo, Bærum, Asker, Nesodden, Øvre Eiker og Aurskog-Høland kommuner i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus fylke. Kartleggingen er utført på oppdrag fra Statsforvalteren i nevnte fylke. Formålet har vært å få oppdatert kunnskap om naturmangfold og naturverdier i områdene. Områdene er kartlagt både med bruk av Miljødirektoratets instruks og basiskartlegging etter Natur i Norge 2.3.

Kontaktperson hos Statsforvalteren i Oslo og Viken har vært Maja Dineh Sørheim, som takkes for bidrag underveis i prosjektet og for et godt samarbeid. Prosjektansvarlig for Miljøfaglig Utredning har vært Kamilla Svingen og Hilde Rui for Biofokus. Feltarbeidet i Djuptjern-Elgsjø og Mikkelsrud ble gjennomført av Kamilla Svingen fra Miljøfaglig Utredning, mens øvrige områder har blitt kartlagt av Biofokus.

Oslo, 02.02.2026

Kamilla Svingen

Miljøfaglig Utredning AS

Hilde Rui

Stiftelsen Biofokus

1 INNLEDNING

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus arbeider med supplerende vern av verdifull natur i fylket. Som grunnlag for verneprosessene er det behov for kartlegging av naturforhold og naturverdier i kandidatområdene. I denne sammenheng vurderte Statsforvalteren at det var hensiktsmessig med en heldekkende kartlegging av naturtyper etter Miljødirektoratets instruks (Miljødirektoratet 2024) og NiN. Dette vil gi informasjon om forekomst av rødlistet natur og et grunnlag for verdisetting av naturen i det kartlagte området. Oppdraget med kartleggingen ble tildelt Miljøfaglig Utredning.

I denne rapporten presenteres resultatene fra feltarbeidet i 2025 for tre områder i Bærum kommune, ett område i Oslo kommune, ett område i Nesodden kommune, ett i Asker, ett i Øvre Eiker og ett område i Aurskog-Høland kommune. For hvert kartleggingsområde er det kortfattet beskrevet naturtyper, tilstand, påvirkningsfaktorer, rødlistede naturtyper og arter, i tillegg til bilder og kart. Det er også skrevet en konklusjon for hvert område som oppsummerer verdiene for området. Naturtypepolygoner med tilhørende beskrivelser og variabler blir tilgjengeliggjort i Naturbase (Miljødirektoratet 2026) etter kvalitetssikring, godkjenning og publisering av dataene, gjort av Miljødirektoratet. Registrerte artsdata er publisert i Artskart (Artsdatabanken 2026).

2 METODE

Kartleggingen ble gjennomført med en kombinasjon av metodikk for basiskartlegging av verneområder etter NiN, og kartlegging etter Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging. Disse to typene naturkartlegging kan utfylle hverandre for å gi informasjon om områdenes naturkvaliteter. I tillegg skulle områdene undersøkes for rødlistearter, rødlistede naturtyper og fremmede arter.

I dette prosjektet er det derfor benyttet følgende:

- Miljødirektoratets kartleggingsinstruks M-2209 (Miljødirektoratet 2024)
- Basiskartlegging etter NiN 2.3 (Miljødirektoratet 2025)
- Norsk rødliste for arter (Artsdatabanken 2021)
- Norsk rødliste for naturtyper i Norge (Artsdatabanken 2018)
- Fremmede arter (Artsdatabanken 2023)

Foruten disse er det trukket fram enkelte andre kilder i de ulike områdene. Dataene fra kartleggingen er tilgjengelige i Naturbase (Miljødirektoratet 2026) og Artskart (Artsdatabanken 2026).

Tabell 1. Oversikt over de 8 områdene som ble kartlagt i seks kommuner i 2026. Informasjonen om arealer stammer fra oppdragsforespørselen.

Område	Kommune	Daa totalt	Daa vann	Daa land
Borøya	Bærum	52		52
Kalvøya	Bærum	30		30
Holtekilen	Bærum	67		67
Lindøya	Oslo	39		39
Steilene	Nesodden	57		57
Verksøya-Verksrenna	Asker	17		17
Djuptjern-Elgsjø	Øvre Eiker	106	36	70
Mikkelsrud	Aurskog-Høland	42		42

Avgrensningen av kandidatområdene er vist i kart under hvert område, mens Figur 1 viser oversiktskart over områdenes plassering i kommunene.

10 MIKKELSRUD

Kommune: Aurskog-Høland

Kartlegger: Kamilla Svingen

Kartleggingsdato: 21.07.2025 og 29.09.2025

10.1 Naturmangfold

Mikkelsrud er en gammel skogfinneplass som ligger i nordøst for Aursmoen i Aurskog-Høland kommune. Det meste av lokaliteten er fra 2010 registrert som slåttemark med utformingen kalkslåtteeng etter DN-håndbok 13, og lokaliteten er valgt ut som utvalgt slåttemark i Akershus i 2010 i henhold til Handlingsplan for slåttemark. Slåttemarka har også skjøtselsplan og holdes i hevd. Berggrunnen består av glimmergneis og amfibolitt som gir grunnlag for kalkkrevende arter.

Størstedelen av området ble kartlagt som naturtypen slåttemark (CR) etter Miljødirektoratets instruks, hvor det er noe variasjon i kalkinnhold og registrerte kartleggingsenheter (Figur 31). Lokaliteten utgjør et relativt stort areal med variasjon i terrenget som gir en variasjon i kalkinnhold og uttørkingsfare. På enkelte tørkeutsatte skråninger og forhøyninger er det registrert svakt kalkrik tørreng med klart hevdpreg (T32-C-16) og i mindre forsenkninger er det registrert kalkrik fukteng (T32-C-10). Det meste av arealet er derimot vurdert som svakt og sterkt kalkrik eng med stedvis svakt preg av gjødsling. Rundt selve bruket, hvor bygningene står, er det registrert sterkt endret mark (T39-C-4 og T35-C-1), og disse er omgitt av et areal med eng-aktig oppdyrket mark (T41-C-1) som bærer preg av noe mer intensivt bruk og gjødsling. I øst er det et areal som er kartlagt som svakt kalkrik eng med mindre hevdpreg (T32-C-5), ettersom det tidligere har vært tresatt, men har blitt åpnet opp igjen og i dag inngår i arealet som slås. Kartleggingsenheten er også registrert for noen kantsoner langs prosjektgrensen som ikke slås og er i gjengroing.

I tillegg til slåttemarka er det ett fuktig søkk som er registrert som intermedier våteng (V10-C-1) med arter som myrhatt, flaskestarr, ryllik, myrfiol, myrtistel, lyssiv og mjødur, samt et større område nordøst for tunet. Videre forekommer det noen små partier med skogsmark som er vurdert som blåbærskog (T4-C-1) i sørvest, og en liten knaus med grandominert svak lågurtskog (T4-C-2) i nordøst.

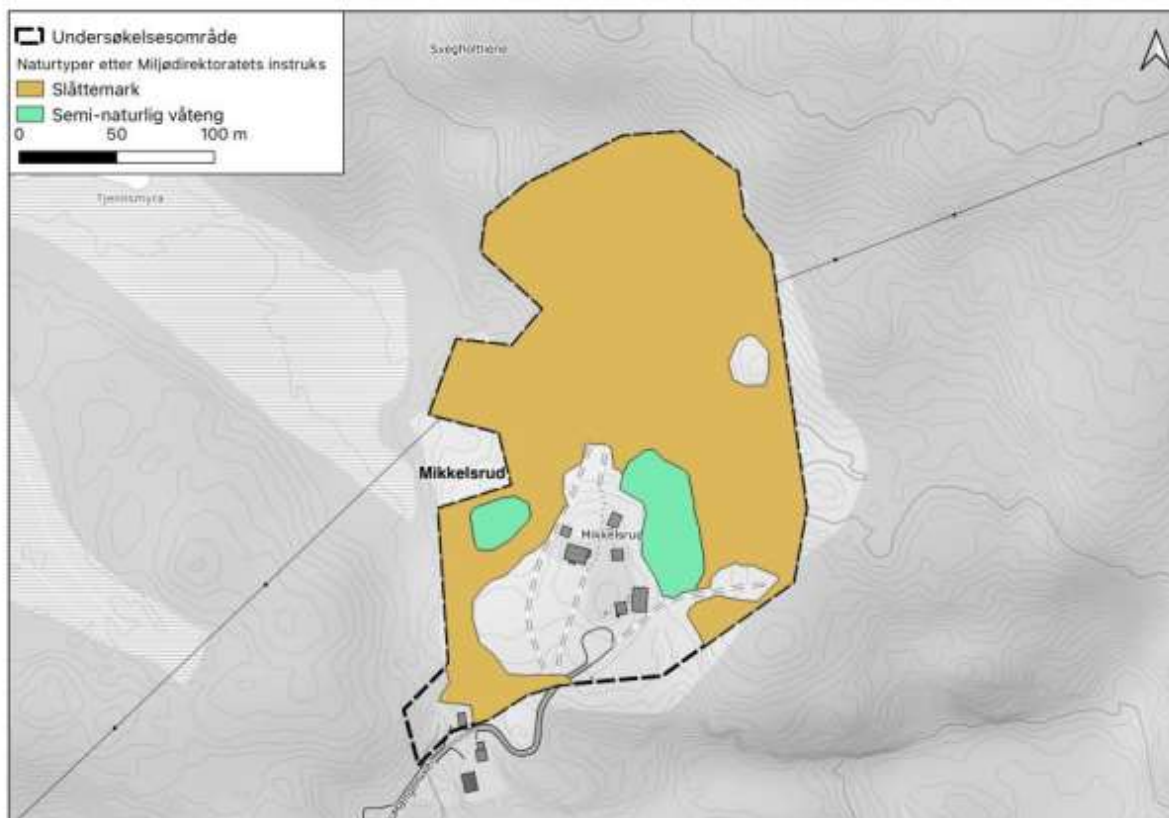
Slåttemarka er lite preget av gjødsling, men det fremkommer av skjøtselsplanen at ekrene nord og sør for tunet ble sparsomt gjødslet på 1960-tallet (Bjureke 2010). Fra faktaarket for den registrerte DN-håndbok 13 lokaliteten fremkommer det også at deler av arealet har vært pløyd opp til åker. Dette er arealet som bel registrert som oppdyrket mark, og det inngår derfor ikke i naturtypelokaliteten med slåttemark. Områdene med våteng oppfyller også kravene til å kartlegges som naturtypelokalitet etter Miljødirektoratets instruks.

Mangfoldet av arter er stort, og lokaliteten skiller seg ut som en spesielt artsrik slåttemark i kommunen. Mikkelsrud har også Østlandets største bestand av solblom (EN). I tillegg er det registrert flekkgrisøre (NT) og en rekke rødlistede beitemarksopper i enga. Blant disse er det funnet skifervokssopp (NT), melrødspore (VU), lutvokssopp (NT) og vrangjordtunge (VU). Det er også registrert et stort antall rødlistede insekter i enga, hvor blant annet kattefotnettege og prestekragenettege er kritisk truet (CR) og heroringvinge som er sterkt truet (EN).

Tabell 29. Rødlistede arter kjent fra undersøkelsesområdet ved Mikkelsrud. Artene er listet i alfabetisk rekkefølge etter latinsk navn. Rødlitestatus er oppgitt i henhold til nyeste norske rødliste for arter.

Norsk navn	Latinsk navn	Rødlitestatus	Lokalitet
Insekter			
antilopemurerveps	<i>Ancistrocerus antilope</i>	NT	Mikkelsrud
ildsandbie	<i>Andrena marginata</i>	VU	Mikkelsrud
	<i>Beris morrisii</i>	NT	Mikkelsrud
	<i>Carabus cancellatus</i>	NT	Mikkelsrud
Liten skjoldbille	<i>Cassida sanguinolenta</i>	NT	Mikkelsrud
leppeskjoldbille	<i>Cassida sanguinosa</i>	VU	Mikkelsrud
	<i>Cathormiocerus aristatus</i>	VU	Mikkelsrud
prestekragenettege	<i>Catoplatus fabricii</i>	CR	Mikkelsrud
keisergullveps	<i>Chrysis longula</i>	NT	Mikkelsrud
heroringvinge	<i>Coenonympha hero</i>	EN	Mikkelsrud
enghettebladbille	<i>Cryptocephalus hypochoeridis</i>	VU	Mikkelsrud
prakthettebladbille	<i>Cryptocephalus sericeus</i>	NT	Mikkelsrud
vortebiter	<i>Decticus verrucivorus</i>	VU	Mikkelsrud
	<i>Digitivalva arnicella</i>	VU	Mikkelsrud
kattefotnettege	<i>Galeatus spinifrons</i>	CR	Mikkelsrud
Mørk rutevinge	<i>Melitaea diamina</i>	VU	Mikkelsrud
	<i>Nemophora minimella</i>	VU	Mikkelsrud
	<i>Orobitis cyanea</i>	NT	Mikkelsrud
	<i>Pachyprotasis variegata</i>	VU	Mikkelsrud
strandfotblomsterflue	<i>Platycheirus immarginatus</i>	VU	Mikkelsrud
	<i>Protapion interjectum</i>	NT	Mikkelsrud
	<i>Scythris laminella</i>	EN	Mikkelsrud

Norsk navn	Latinsk navn	Rødlistestatus	Lokalitet
veggvedveps	<i>Symmorphus allobrogus</i>	VU	Mikkelsrud
	<i>Tephritis arnicae</i>	EN	Mikkelsrud
rød vedblomsterflue	<i>Xylota ignava</i>	NT	Mikkelsrud
Karplanter			Mikkelsrud
solblom	<i>Arnica montana</i>	EN	Mikkelsrud
flekkgrisøre	<i>Hypochaeris maculata</i>	NT	Mikkelsrud
Sopp			Mikkelsrud
skifervokssopp	<i>Cuphophyllus lacmus</i>	NT	Mikkelsrud
melrødspore	<i>Entoloma prunuloides</i>	VU	Mikkelsrud
vrangjordtunge	<i>Microglossum atropurpureum</i>	VU	Mikkelsrud
lutvokssopp	<i>Neohygrocybe nitrata</i>	NT	Mikkelsrud
Fugl			Mikkelsrud
hønehauk	<i>Astur gentilis</i>	VU	Mikkelsrud
grønnfink	<i>Chloris chloris</i>	VU	Mikkelsrud
gjøk	<i>Cuculus canorus</i>	NT	Mikkelsrud

Figur 31. Registrerte naturtypelokaliteter etter Miljødirektoratets instruks ved Mikkelsrud, (NiNWeb, 2026).

Tabell 30. Rødlistede naturtyper som forekommer innenfor undersøkelsesområdet Mikkelsrud. Rødlisterstatus er oppgitt i henhold til norske rødliste for naturtyper 2018. Naturtyper markert med * er ikke rødlistet, men kartlegges fordi de er naturtyper med sentral økosystemfunksjon.

Lokalitetsnavn	NiN-ID	Naturtype	Rødlisterkategori	Tilstand	Naturmangfold	Lokalitetskvalitet
Mikkelsrud slåttemark	NINFP2610220069	Slåttemark	CR	God	Stort	Svært høy kvalitet
Mikkelsrud ø	NINFP2510197157	Semi-naturlig våteng	DD	God	Moderat	Høy kvalitet
Mikkelsrud V	NINFP2610220072	Semi-naturlig våteng	DD	Dårlig	Lite	Lav kvalitet

10.2 Forvaltningsrelevante problemstillinger

Lokaliteten skjøttes i dag årlig i henhold til skjøtselsplan, og dette ser ut til å fungere godt for å ivareta verdiene. Fremmedartene ugrasmjølke (SE) og rødhyll (SE) er registrert innenfor lokaliteten, og det er viktig å unngå at disse sprer seg til flere områder. Per i dag er derimot utbredelsen av artene et mindre problem.

10.3 Usikkerhet og alternative valg

Det er noe usikkerhet knyttet til avgrensning mellom enkelte kartleggingsenheter ettersom det er en del variasjon i uttørkingsfare, grad av gjødsling, hevdintensitet og kalkinnhold innenfor området, og det er vanskelig å sette klare skiller mellom disse variasjonene. Områder hvor det tidligere har vært skog som har blitt ryddet frem i nyere tid, men hvor man fortsatt har en del skogsarter, er under noe tvil registrert som semi-naturlig med mindre hevdpreg. Her er det også benyttet historiske flyfoto for å se areal som var tresatt i 1968, men hvordan områdene så ut før dette er usikkert. Trolig har de opprinnelig blitt beitet, men de har blitt åpnet opp i nyere tid og blir i dag slått som slåttemark.

10.4 Konklusjon

Slåttemarken på Mikkelsrud skiller seg ut ved å være spesielt artsrikt sammenlignet med tilsvarende områder i Aurskog-Høland. Samtidig har den Østlandets klart største bestand av den sterkt truede arten solblom (EN), og er et viktig leveområde for arten. Videre har engene lang kontinuitet uten kjente perioder med opphør av driften og de er i dag i god hevd med årlig slått.

10.5 Bilder

Figur 32. Mikkelsrud har store arealer som skjøttes som slåttemark og som er i god hevd gsom følge av årlig slått og gjenåpning av området. Foto: Kamilla Svingen

Figur 33. Arealet nærmest tunet er vurdert å være eng-aktig oppdyrket mark og er derfor ikke inkludert i naturtypelokaliteten med slåttemark. Her ble det heller ikke funnet noen beitemarkssopp, som indikerer at området er mer påvirket av gjødsling enn arealet ellers. Foto: Kamilla Svingen

Figur 34. Mikkelsrud har den klart største bestanden av solblom på Østlandet, og er et viktig leveområde for arten. Foto: Kamilla Svingen.